

A KÖNYVTÁROS

K Ö N Y V T Á R O S O K H A V I T Á J É K O Z T A T Ó J A

1954. jú

IV. évfolyam

6. szám

Emeljük magasabbra munkánk színvonalát

Pártunk III. kongresszusa éles fényvel világította meg a felszabadulásunktól befutott és a hazánk békés felemelkedésének, dolgozó népünk további boldogulása felé vezető utat. A Központi Vezetőség beszámolójában Rákosi Mátyás elvtárs hangsúlyozta, hogy a kulturális forradalom kifejlesztése terén is nagyon sok még a tennivaló. A második ötéves terv irányelvei között első helyen szerepel népünk jólétének és műveltségi színvonalának további emelése. Ebben a programmban a könyvtárak erőteljes fejlesztése — elsősorban a könyvtári munka minőségének emelése — szintén bennefoglaltatik. A könyvtárügy vezető szerveire hárul az a feladat, hogy a pártkongresszus iránymutatásai szerint kidolgozzák a könyvtárakra vonatkozóan a konkrét tennivalókat, a könyvtárak második ötéves tervét.

VIDÉKI KÖNYVTÁRAINK SEGÍTSÉK JOBBAN A MEZŐGAZDASÁG FEJLESZTÉSE

A mezőgazdasági termelés gyorsütemű fejlesztése az elkövetkező években is kulcskérdés — állapította meg a kongresszus. Ez a nyitja az egész nép anyagi felemelkedésének és egyik alapja a rendszeres árleszállítás politikájának is.

Mi akadályozta és akadályozza, hogy a mezőgazdaság többet termeljen? Számos akadályt már elhárítottunk: kijavítottuk az elkövetett politikai hibákat, fokozottabban érdekeltté tettük a dolgozó parasztot a termelésben, sok erőgépet és kisgépet juttattunk a falunak és egyre többet fogunk adni.

De a legfontosabb a parasztság tudatának, gondolkodásának megváltoztatása. A kongresszus határozata ki is mondja, hogy a falu szocialista fejlődésének elengedhetetlen feltétele a művelt, széleslátókörű, öntudatos parasztság. A könyvtárosok eddig is ezen fáradoztak, hogy elősegítsék a dolgozók műveltté, öntudatosá tételét. De a feladatnak még csak az elején vagyunk. Még nagyon sok dolgozó paraszt nem olvas rendszeresen újságot, sem könyvet. Pedig enélkül senki sem válhat műveltté, sőt, még az iskolában tanultakat is hamarosan elfelejti az az ember, aki nem frissíti bővíti állandóan tudását.

A műveletlenség elleni harc azt jelenti, hogy el kell juttatni a könyvet, újságot, a dolgozó parasztokhoz, meg kell kedveltetni velük az olvasást.

Hány újság hever még mindig olvasatlanul a könyvtárakban, a kultúrházakban! Pedig ha kézbe kerülnének, sok tízezer dolgozó paraszt politikai nevelését, művelődését segíthetnék elő. És az, hogy kézbe kerüljenek, nem valami határozaton, vagy a költségvetésen múlik, hanem kizárólag a könyvtároson.

A polgári Járási Könyvtár lelkes könyvtárosai egy újságtartó-állványt készítenek és ezt a Piac-téren szándékoznak felállítani. A járás legolvasottabb újságpéldánya lesz az övék. Más könyvtárak a népszerű és kedvelt képeslapokat állítják ki, mert úgy tapasztalták, hogy a kezdő olvasók szívesen nézegetik azokat. A könyvtárosok országos versenyében az effajta felajánlás jelentős. Ha egy falusi könyvtáros munkája rendszeres ellátása mellett a versenyben csak ennyi többletet vállal és ezt naponta meg is valósítja — már ezért is oklevelet érdemel.

A mezőgazdasági szakkönyvek, szaklapok propagandáját a falusi, járási és megyei könyvtárosainknak munkájuk középpontjába kell állítaniok. A mezőgazdasági szak-

könyvek közül a könyvtárosok az agronómusok segítségével válasszák ki a vidék sajátosságainak, a helyi tenmelési viszonyoknak megfelelőket, és ne nyugodjanak addig, míg ezek a könyvek nem kerülnek a legkelendőbbek közé. Ez persze nem megy anélkül, hogy a könyvtáros maga is ne ismerkedne meg a legjobb, legfontosabb szak-könyvekkel. De ne sajnálja erre a fáradságot, mert ez több búzában, több tejben és egyéb mezőgazdasági termékben bőven visszatérül az országnak.

A kongresszus határozatainak szellemében a megyei, járási és önálló falusi könyvtárak hatásköre kibővül. A megyei és járási könyvtárak sajátmaguk fogják fejleszteni a cserealap állományát is és ezen keresztül a falusi letéti könyvtárak állományát. Az önálló falusi könyvtárak maguk fogják megvásárolni az új könyveket. Ez igen felelősségteljes dolog, de bizonyosak vagyunk benne, hogy ez a decentralizálás munkájuk megjavulását eredményezi majd.

A megyei tanácsok népművelési osztályaira könyvtári előadók kerülnek majd, akiknek feladatuk lesz a megye könyvtárügyének kézbentartása és az, hogy biztosítsák a tanácsok segítségét a könyvtárak részére.

A falusi könyvtárosok munkájának újabb megbecsülését jelenti a tiszteletdíj rendszerének jelentős kibővítése is. Több mint ezer olyan falusi könyvtáros fog a jövőben kisebb összegű tiszteletdíjat kapni, aki eddig teljesen ingyen végezte munkáját.

Ezek az intézkedések is elősegítik majd, hogy vidéki könyvtáraink a kongresszus határozatainak megfelelően az eddiginél jobban támogassák a mezőgazdaság fejlesztését és ami ezzel egyet jelent, a dolgozó parasztság műveltségi színvonalának emelését.

MEGNŐTT AZ ÜZEMI KÖNYVTÁRAK FELADATA IS

Rákosi elvtárs elemezte a kongresszuson az ország lakosságának összetételében beállt változást. Ezek közül legjelentősebb a munkásosztály gyors számbeli növekedése. Öt év alatt közel félmillióval nőtt a fizikai munkások száma. Ha ehhez hozzávesszük azt, hogy természetszerűleg a legképzettebb és legműveltebb munkásokat a vezető párt- és állami funkciókba emelték ki és azt, hogy az új munkások túlnyomó többsége faluról, tanyáról került az üzemekbe — már önmagában világos, hogy milyen nagy kulturális feladat áll többek között az üzemi könyvtárosok előtt.

A legfontosabb azonban, hogy a népi demokrácia államhatalmának vezető ereje a munkásosztály. És az államot jól csak művelt emberek vezethetik. Ezért kétszeresen is fontos a munkások művelődésének elősegítése.

A munkások többsége még nem olvas rendszeresen. Az üzemi könyvtáraknak valóban megítélt feladata, hogy könyvet adjon ezeknek is a kezébe. Új olvasók megnyerésére sok könyvtáros igen sikeresen használta fel az »Olcso könyvtár«-sorozat könyveit. Szívesen vették ezeket a könyveket és rájöttek az olvasás ízére: »A cigánybáró« után más Jókai könyvet, »A bégum ötszáz milliója« után újabb Vernét és a »Hadzi Murat« után más Tolsztoj-könyvet kértek ezek az új olvasók. A tamulság, hogy ezeket az olcsó áron forgalomba kerülő, de maradandó értékű alkotásokat bátran kell felhasználni az olvasók megnyerésére.

A kongresszus élesen megbírálta azt, hogy még mindig sok üzemben nem törődnek a műszaki színvonal emelésével, a jó munkamódszerek, kiváló újítások elterjesztésével. Tetézik ezt a hibát azok a könyvtárosok, akiknek a polcain ott porosodnak azok a könyvek, amelyekből a munkások százai és ezrei tanulhatnak meg az új munkamódszereket és válhatnak így sztahanovistákká. A munkások műszaki tudásának emelésével milliókat takaríthatunk meg az ország számára.

Az ipari termelésben — az építkezéstől a textilparig — döntő kérdés a termelékenység emelése és az önköltség csökkentése. Ezeket a feladatokat is támogathatják az üzemi könyvtárosok a megfelelő könyvek beszerzésével és helyes propagandájával. Több üzemben a könyvtáros szakkönyvet nem egyedül vásárol, hanem egy mérnök, vagy képzett sztahanovista kíséretében megy el a könyvesboltba. Ez helyes, de ebben az esetben is elengedhetetlen, hogy a könyvtáros maga is megismerkedjék a legfontosabb szakkönyvek tartalmával. A műszaki könyvek igazi propagandistájává csak így válhat.

Az üzemi könyvtárakban igen gazdag könyvanyag van felhalmozva. Allítsák ezt az üzemi könyvtárosok az eddiginél jobban munkásosztályunk nevelésének szolgálatába.

A TUDOMÁNYOS ÉS ISKOLAI KÖNYVTÁRAKRÓL

A kongresszus jelentőségéhez méltóan foglalkozott közoktatásunkkal és tudományos életünkkel. Rákosi elvtárs kiemelte: *»Továbbra is teljes mértékben időszerű a magasabbfokú oktatás fejlesztése, de a jelen helyzetben nem a mennyiségen, hanem a minőségen van a hangsúly.«* A felsőfokú oktatás elképzelhetetlen igen fejlett és állandóan fejlődő könyvtárak nélkül. Egyetemeinken — kevés kivétellel — nem becsüljük kellően a könyvtárakat, de magát az olvasást sem. Régen kevés munkás- és parasztyerek járt egyetemre. A felszabadulás előtti egyetemi hallgatók létszámához elegendő volt az egyetemi könyvtárak olvasótermi férőhelye, mert a hallgatók jórésztnek otthon, polgári szüleik lakásában megvolt a lehetőségük a nyugodt tanulásra. De most a diáklétszám a régeink ötszörösére nőtt, az örökbe kapott olvasótermek kicsinyeknek bizonyulnak. Ezért van, hogy a Széchenyi Könyvtárnak még a folyosóján is tanulnak egyetemisták. Az egyetemi könyvtárak ügyével az oktatásügyi minisztériumban úgyszólván egyáltalában nem törődnek, bár mindenki előtt világos kell, hogy legyen: a felsőfokú képzés színvonalának emelése az iskolai könyvtárak fejlesztése és fokozottabb megbecsülése nélkül lehetetlen. Az egyetemi könyvtárak nemcsak nagyműltű, hanem nagyjövőjű tudományos intézmények, s ezért megérdemelnék, hogy az oktatásügyi minisztériumban külön is gondjukat viseljék.

Komoly bajok vannak a középiskolai könyvtárakban, de még súlyosabb a helyzet az általános, különösképpen a tanyai általános iskolai könyvtáraknál. Gyakori az eset, hogy a kötelező irodalomból is csak minden 20—30 gyerekre jut egy példány és az is előfordul, hogy egy se jut. Gyakori eset az is, hogy több ezer (néha tízezer) kötet könyvet csupán társadalmi munkában kezel az ezzel megbízott tanár, holott egy függetlenített könyvtáros költsége a tanulás színvonalának emelkedésében bőségesen megtérülne. A tanyai iskolai könyvtárakban alig-alig van könyv. A tanító gyakran túlterhelt és így nem tud eleget foglalkozni egy-egy tárggyal és egy-egy gyerekkel. Az elegendő könyv a tanulás színvonalának szinte kulcskérdése.

A TUDOMÁNYOS MUNKÁRÓL

A könyvtártudományi munka megindult. Figyelemreméltó a debreceni Egyetemi Könyvtár most megjelent évkönyve, különösen azért, mert bőven foglalkozik a könyvtárügyi mai kérdéseivel.

Könyvtártudományunkra számos aktuális kérdés feldolgozása vár. Érdemes volna például tanulmányozni, hogy a tömegkönyvtárakban kik és mit olvasnak, hogyan kell az olvasóval foglalkozni. A Szabó Ervin Könyvtár nagy tudományos apparátusa eddig szinte hozzá sem látott a több mint százezer olvasóval való foglalkozás gazdag tapasztalatainak tudományos színvonalú feldolgozásához. Nincsenek még feltárva az olyan sikeres bibliográfiák felhasználásának tapasztalatai sem, mint például a *»Hogyan neveljem gyermekemet?«* címűé. Külön fontos feladat az is, hogy tudományosan kidolgozzák az ifjú olvasóval való foglalkozás módszerét. A tudományos munkának ezt az irányát a könyvtártudományi főbizottságnak is támogatnia kellene, amellet, hogy a régi mulasztások legsürgősebb pótlását célul tűzi ki.

Könyvtártudományi munkánkban mindenütt a könyv áll az előtérben, annyira, hogy az olvasó nem is látható. Szükséges volna az olvasó alakját is előtérbe hozni. Rendkívül széles könyvtári gyakorlatunk elsősorban ilyen segítséget vár saját tudományától.

*

A kongresszus iránymutatása alapján az előttünk álló nagy és szép feladatok közül csak a legegyszerűségeket emeltük ki és azokat is éppen csak érinteni tudtuk. További feladat — a könyvtárosok feladata — a részletek kidolgozása — és ami a leglényegesebb — a célkitűzés megvalósítása.

BARABÁSI REZSŐ
a Népművelési Minisztérium
Könyvtárosztályának vezetője